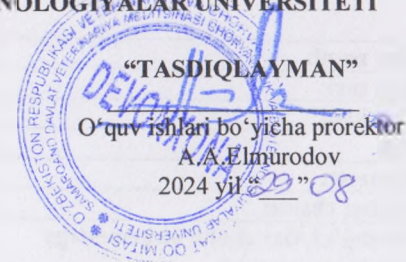

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

**IPAKCHILIK ASOSLARI
FANI BO‘YICHA**

SILLABUSI

(Sirtqi ta’lim 2-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya

Ta’lim sohasi: 810000 – Qishloq xo‘jaligi

Ta’lim yo‘nalishi: 60811500 – Zootexnologiya (turlari bo‘yicha)

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Zooinjeneriya fakulteti
60811500 – Zooinjeneriya (turlari bo'yicha)
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	<i>Ipakchilik asoslari</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	IA1204
Yil:	2024-2025
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Sirtqi ta'lim
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	6
Amaliy mashg'ulotlar	6
Laboratoriya mashg'ulotlari	8
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	100
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtixon
Fan tili:	O'zbek-rus

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarga "Ipakchilik asoslari" fanining o'qitishdan maqsad – talabalarga, ipak qurti biologiyasi, ipak qurti seleksiyasi va urug'chiligi, ipak qurti ekologiyasi, pillalarni qabul qilish va dastlabki ishlov berish, ipak qurtining kasalliklari, tutzorlar tashqil qilishni o'rgatish borasida chorvachilik mutaxassislarini tayyorlashda fundamental tushunchalarni berish. Ipakchilik asoslari fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Zoologiya
2.	Biologiya
3.	Ekologiya
4.	O'simlikshunoslik

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Ipak qurtining kelib chiqishi, ularning evolyusiyasi, ularning organizmida

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	R.R.Ruzimuradov - "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini mudiri, qishloq xo'jaligi fanlari nomzodi. X.T.Ismatullayev. – "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini assistenti.
E-mail:	ismatullaev.hakim82@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini
Taqrizchilar:	Ch.I.Bekkamov – ToshDAU "Ipakchilik va tutchilik" kafedrasini dotsenti q.x.f.n. Sh.Q.Amirov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash va mexanizatsiyalash" kafedrasini professori

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29.08.24 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasining 2024 yil 26.08.24 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov

O. Boymatov

R.Ro'zimuradov

R.Ro'zimuradov

X. Ismatullayev

- aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
  - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
  - konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
  - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
  - fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
  - tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
  - **b) 4 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
  - fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
  - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
  - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
  - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
  - fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
  - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
  - **v) 3 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
  - fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
  - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
  - bayon qilish ravon bo'lmasa;
  - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
  - fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
  - **g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
  - fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
  - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
  - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
  - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
  - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
  - fanni bilmasa.

	sodir bo'ladigan morfo-funksional o'zgarishlar haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Ipak qurtidan olinadigan mahsulotlar haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN3	Ipak qurtini boqish agroteknikasini bilishlari lozim;
TN4	Ipak qurtini seleksiyasi, urug'chiligi, kasalliklari, pllalarni terish, navlarga ajratish, marfalogik belgilari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Ipakchilikni yilning fasllari kesimida asrash va parvarishlashni aniqlay oladi;
TN6	Urg'ochilardan urug' olish texnologiyasini farqlay oladi;
TN7	Sohalarda olib boriladigan seleksion – naslchilik ishlarini, ularning zoti va zotdorligini aniqlash qonuniyatlariga baho bera oladi;
TN8	Tut daraxtining tuzilishi va oziqa beruvchi tutzorlar tashkil qilish. Tut daraxtini ko'paytirish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Ipak qurti biologiyasi
M2	Ipak qurtini boqish agroteknikasi
M3	Ipak qurtining kasalliklari va zararkunandalari
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Inkubatoriyani tanlash va tashqil etish
A2	Ipak qurtining seleksiyasi va urug'chiligini o'rganish
A3	Pillalarni g'umbagini o'ldirish va quritish
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Ipak qurtini morfologik tuzilishi
L2	Ipak qurtini anatomik tuzilishi
L3	Qurtxonalarni tayyorlash va dezinfeksiya qilish
L4	Pillalarni morfologik belgilari, pillalarni terish, topshirish va navlarga ajratish

Mustaqil ta'lim (MT)		soat
№	Ipakchilikni kelib chiqish tarixi, rivojlanishi va O'zbekistonda Ipakchilikni rivojlantirish istiqbollari	2
1.	Ipak qurtining anatomik tuzilishi va tanasida kechadigan fiziologik jarayonlar.	2
2.	Ipak qurti davrlari bo'yicha jinsiy farqi va belgilari.	2
3.	Inkubatoriyani tanlash, tayyorlash va dezinfeksiya qilish.	2
4.	Ipak qurtida tuxumdonning tuzilishi va rivojlanishi	2
5.	Ipak qurtida urug'donning tuzilishi va rivojlanishi	2

6.	Ipak qurtida tuxumning otalanishi	2
7.	Ipak qurtida tuxumda embrionning hosil bo'lishi va rivojlanishi	2
8.	Ipak qurtida urug'da embrionning rivojlanish bosqichlari	2
9.	Ipak qurtida embrionning rivojlanish bosqichini aniqlash usullari	2
10.	Barg tayyorlash va saqlash	2
11.	Qurtxonadagi harorat, namlik, yorug'lik va havo almashinishni aniqlash	2
12.	Dasta turlari va ularni tayyorlash hamda foydalanish tartibi.	2
13.	Yetilgan qurtlarni pilla o'rashga tayyorlash va pilla o'rash biodinamikasi	2
14.	Qurt boqishni mexanizatsiyalashtirish.	2
15.	Pillalarni terish, losdan tozalash va saqlash texnologiyasi.	2
16.	Pillalarni qabul qilish va Davlat Standartiga muvofiq navlarga ajratish	2
17.	Ipak qurtini yangi zot va duragaylarining biologik tasnifi.	2
18.	Ipak qurti urug'chiligi va urug'chilik korxonalarining faoliyati	2
19.	Ipak qurti urug'ini tayyorlash va saqlashning yangi texnologiyasi	2
20.	Sellyulyar usulda duragay urug' tayyorlashning texnologik sxemasini o'rganish	2
21.	L.Paster tomonidan taklif qilingan kasallikdan xoli bo'lgan urug' tayyorlashning usullari bilan tanishish	4
22.	Tut ipak qurtining partenogenezi va androgenezi	4
23.	Tut daraxti to'g'risida umumiy ma'lumotlar va o'simliklar sistematikasida tutgan o'rni	4
24.	Tut daraxtining geografik tarqalishi va foydalaniladigan asosiy turlari	4
25.	Tut daraxtini tuzilishi va organlarining bajaradigan vazifalari	4
26.	Tut daraxtining rivojlanishiga ekologik omillarning ta'siri	4
27.	Ona tutzorlarni tashkil qilish, parvarishlash va tut urug'ini tayyorlash, saqlash hamda sifatini tekshirish	4
28.	Tut daraxti seleksiyasi va uning o'zgaruvchanligi	4
29.	Tut navlari va ularni tumanlashtirish	4
30.	Oziqa beruvchi tutzorlar tashkil qilish	4
31.	Tutni urug'idan ko'paytirish	4
32.	Tutni vegetativ yo'l bilan ko'paytirish	4
33.	Tutni qalamcha yo'l bilan ko'paytirish	4
34.	Tut daraxtining kasalliklari va zararkunandalari ularga qarshi kurash usullari	4
35.	Ipakchilikni kelib chiqish tarixi, rivojlanishi va O'zbekistonda ipakchilikni rivojlantirish istiqbollari	4
Jami:		100

Asosiy adabiyotlar	
1.	Axmedov N. Ipak qurti ekologiyasi va boqish agrotexnikasi, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2014 yil.
2.	Axmedov N., Navruzov S. - Ipak qurti urug'chiligi, Darslik. "VORIS-NASHRIYOT" Toshkent, 2014 yil.
3.	Axmedov N, Yakubov A, Daniyarov U.- Ipak qurti seleksiyasi, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2014 yil.
4.	Ch.I.Bekkamov., U.T.Daniyarov., N.K.Abdikayumova., N.O.Rajabov – Ipakchilik va tutchilik, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2018 yil.
5.	Y.Tazima Tokio Kodanshald Silkworm (textbook) 2015 year.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
5	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 29-martdagi "O'zbekipaksanoat" uyushmasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risidagi PQ-2856-son qqrori.
6	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 12 yanvardagi "Respublikada ipakchilik sanoatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3472-sonli qarori.
7	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 20 yanvardagi "Respublikada pillachilik tarmog'ini jadal rivojlantirishni qo'llab-quvvatlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-4047-sonli qarori
8	Ch.I.Bekkamov, E.I.Xamdama, M.K.Narbaeva, X.T.Ismatullayev – Ipakchilik asoslari, O'quv qo'llanma. "Sano-standart" nashriyoti. Toshkent, 2019 y.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baxo olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida